

Szegedre látogatott Dieter Henz

zásról, az ott élő fiatalok életéről beszélgettek.

Dieter Henz délután a városi KISZ-bizottságon *Tömegsport az NDK-ban* címmel tartott előadásával előadást nyitott meg. A KISZ-ese'kkel folytatott beszélgetést a VI. lipcsei torna- és sport-ünnepségről szóló film követte.

A népfront vendége ezután Csongrádra utazott, a Bankett és a Weimar megér egy utazást című NDK film bemutatójára.

A Szegedi Konzervgyár.

ban rendkívül gazdag zöldségfélenek, a paradicsompaprikának a feldolgozási idenye. A kimagozott, felsejtelt terméseket többféle formában tartósítják. A paprika vastag húsa csíkokra vágva — fémdobozokba zárva — a gyár sok országban keresett exportterméke. Hazánkban viszont a ledarált sűrítmenyt, közsímet nevéen pitamint használják előszeréttel ételízesítőként. A gyárban 350—400 vagon pitaminkonzervet készítenek.

Szerződést írtak alá Ungváron

A Magyar Tudományos Akadémia Tisza-kutató Bizottsága két évtizede szervezett keretek között folytatja azt a munkát, amely szorosan kapcsolódik a kormány által meghatározott természet- és környezetvédelmi feladatokhoz, az élő vizek tisztaságának megőrzéséhez. E tevékenység eredményességének növelésére nemzetközi együttműködési szerződés jött létre a napokban Ungváron. A bizottság az Ungvári Állami Egyetem és a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola közötti együttműködés keretein belül kötött szerződést az együttes Tisza-kutatásokra.

A magyar és a szovjet intézmények képviselői megállapodtak abban, hogy kölcsönösen tájékoztatják egymást eredményeikről, s ezen tükröződően közösen is végeznek kutatásokat. A *távtávi program 1978—1985. évekre* szól. Vizsgálják a Tisza növény- és állatvilágát, a vízminőség alakulását befolyásoló tényezőket, a víztárolóknak a folyó élővilágára gyakorolt hatását. A kutatások célja: a jelenlegi állapotok felmérése alapján a természet- és környezetvédelmi feladatok, az öntözési és tájrekonstrukciós tervek megvalósításának elősegítése. A vizsgálatok során előkerülhetnek olyan növényi anyagok, rovarok vagy ezek maradványai, amelyeket egyik vagy másik szerződő fél teljes bizonyossággal nem tud meghatározni. Ezeket megküldik egymásnak és a különböző tudományos szakterületek specialistái nyújthatnak ilyen

esetben segítséget. A nemzetközi együttműködés tágabb lehetőséget nyit a Tisza és környezete értékeinek megővésére, mindig szem előtt tartva az ember érdekeit.

A közös kutatómunkában részt vevő intézmények képviselői minden év májusában Szegeden vagy Ungváron tanácskozást tartanak, azon meghatározzák az éves terveket és a vizsgálati módszereket. Kutatásaik eredményeit a Tisza-kutató Bizottság kiadványában, a

Tiscia-ban közlik, amelynek szerkesztő bizottságát két szovjet szakemberrel kibővítik.

A nemzetközi együttműködési szerződést dr. I. V. Komendar, az Ungvári Állami Egyetem Biológiai Intézetének igazgatója, dr. Pál Niklós, a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Biológiai Intézetének igazgatója és dr. Horváth Imre, a JATE tanácskezelő tanára, a Tiszakutató Bizottság elnöke írta alá.

T. B.

Eckhardt Sándor professzor nyilatkozata

— A rákkutatás új utakat keres, a milliókat érintő komoly megfigyelésre, a próbálkozások számos részeredményt is hoznak, ugyanakkor alapvető kérdések várnak megválaszolásra — mondotta *Eckhardt Sándor*, az Országos Onkológiai Intézet főigazgatója, az MTI munkatársának adott nyilatkozatában.

Eckhardt Sándor professzor a napokban érkezett hazából Buenos Airesből, ahol előadást tartott a 12. nemzetközi rákkutató világkongresszuson. A négyévenként sorra kerülő tanácskozáson több mint 7 és fél ezer kutató vett részt, öt összefoglaló és számos részkerddéssel foglalkozó előadás hangzott el. Eckhardt professzor az új rákgigógyítási eljárásokról adott áttekintést.

Ma rákos betegeknek körülbelül 49 százaléka gyógyítható, a fennmaradó 60 százalék felénél tud átmenetileg javítani az orvostudomány a betegek állapotán felénél tehetetlen — mondotta. — A halálozási arány alig rosszabb az infarktusban elhunytak arányánál. Húsz évvel ezelőtt a rákosoknak még csupán 30 százaléka hagyta el egészségesen a kórházat: bizonyos fokú előrehaladás tapasztalható tehát a rákkutatásban, gyógyításban.

A gyógyításban változatlanul fontos helyet foglal el a sebészet: mindenekelőtt a jó körülhatárolható daganat eltávolításának technikája fejlődött. Alapvető gond azonban mind a sebészetben mind a radioterápiában, hogy az eltávolított daganattól függetlenül a szervezet más részeiben megmaradhatnak és továbbfejlődhetnek az orvosi beavatkozáskor még nem látható, nem érzékelhető daganatszeitek.

A lokalizált daganatok kezelésében az utóbbi időben egyre nagyobb szerepet kap a lézersugár és az úgynevezett fagyasztasos sebészet. Lézersugár segítségével hazánkban is gyógyítják például a szemdaganatokat. Nagy előnye, hogy a legkisebb kiterjedésű daganat elpusztításakor sem sérül meg a környezet. A fagyasztasos eljárásnál — amelyet az Országos Onkológiai Intézetben is alkalmaznak — minusz 70 fokra hűtik le a kis területű

tumorokat, amelyek ily módon vértelenül távolíthatók el.

A radioterápiáról szólva Eckhardt professzor elmondotta, hogy az utóbbi években az új típusú, nagy energiájú sugárzások, például a neutron-, a proton- és a pimezsugárzás felé fordult a figyelem. Az a cél, hogy a kezelésnél a sugárhatás lehetőleg csak a rákos daganatot érje és minél kevesebb, nem daganatos sejt pusztuljon el a környezetben. A neutron-sugárt a rák ellen már a világ számos országában, a szocialista országok közül a Szovjetunióban és az NDK-ban hívják segítségül, s remélhetőleg három-négy éven belül a gyógyítás szolgálatába állítják hazánkban is. Már a klinikai gyakorlatban alkalmazzák viszont — az Országos Onkológiai Intézetben is — a sugárterápiában a számítógépes segítséggel pontosan meg tudják határozni a daganatok kiterjedését. Az intézetben — Svédország után Európában másodikként — ez év nyaratól számítógéppel alapítják meg a rosszindulatú daganat optimális kezeléséhez szükséges sugármennyiséget is. A szakemberek most dolgoznak azon, hogy ezt az úgynevezett komputer dozimetriás eljárást az egész országra kiterjesszék. Ez azt jelenti majd, hogy a gyógyszatban alkalmazott valamennyi sugárforrásra pontos „receptet” tudnak adni.

— Új utakon indult meg a *gyógyszerezés kutatása* is, ebben hazánk világvizonylatban előkelő helyet foglal el. A kutatók új daganatpusztító gyógyszerek előállításán dolgoznak, néhány hónapja eredményesen használunk mi magunk is egy új magyar szerzt a mellrák gyógyításában. Nem kisebb jelentőségűek azok a szerek sem, amelyek a daganatpusztító gyógyszerek kedvezőtlen mellékhatásait semlegesítik, illetve amelyek a meglévő daganatpusztító szerek hatását erősítik. Folyik a gyógyszerkutatás — az állatkísérletek biztatóak — a szervezet védekezősejtjei ellenállóképességének erősítésére is. Figyelmet érdemelnek a világszerte folyó *hormonkutatások*, amelyeknek az a célja, hogy be-

folyásoljuk a daganatsejtek
gyógyszerekkel szembeni ér-
zékenységet.

A 12. nemzetközi rákkutató világkongresszus arról is hírt adott, hogy lényeges változás következett be a rákkutatók és -gyógyítók szemléletében. Megszűnt az egyes szakmák között — korábban tapasztalt — értelmetlen vetélkedés, má már nem kérdés, hogy a sebész, a radiológus, vagy a gyógyszeres gyógyító képes-e eredményesen küzdeni a rák ellen. A daganatos betegségek kezelésében minden szakmá-nak megvan a maga jól meghatározott és nélkülözhetetlen szerepe, a rák ellen a leg-eredményesebben munkacsopor-toktan, a különböző ke-zelési módok együttes alkal-mazásával tudunk küzdeni — mondotta befejezésül Eck-hardt professzor.

Regél a föld mélye

A lengyel régészeti kutatások egyik szenzációja az egynevezett **Tölcsérszerű edények**, illetve az azt követő **Gömbamforák kultúrája**. Az időszakítás előtt IV–III. században virágzó kultúrák feltárt leletei jelentős információval szolgálnak a tudósoknak. Legfontosabb lengyelországi lelőhelye a Krzemionki Opatowskie (opatovi kovakövek) nevű régészeti rezervátum. Ez a hatalmas bányaterület mintegy 2300 éven át volt az egymást váltó kultúrák népeinek lakóhelye. Legfontosabb leletei, melyek a *Lengyel régiségek* című kiállításán a szegedi Képtárban láthatók, szép formájú kerámiaedények, díszítések, bronzlátsaik fontos támpontot jelentenek a korabeli társadalmak megismeréséhez.

A lengyel kiállítás egyik legizgalmasabb részlete a *Lausitz* kultúra idejéből – időszámítás előtt 400 körül – való *Biskupin* makettje. Ez a mintegy száz házból álló település a bronzkor végén, a vaskor elején kialakult társadalmi élet kerete. A nyitott és erdőfűtött telep sorházaiban speciális kézművesség és kisebb háziipar is kifejlődött, ezeknek legszebb feltárt darabjai is láthatók a kiállításon.

A harmadik világszerte is szennyezés-számba menő régió a Pome-rán-kultúra különböző urnai. Ezek az időszámítás előtt III–II. században készített urnák a Vistula-del-tájának környékéről kerültek felszínre. A korabeli népcsoportok elhamvasztot-lák halottaikat, s az urná-kat kőlapokból épített láda-szerű sírhelyekbe helyezték. Ennek a kultúrának speciá-lis edényformái a plasztikus

portréjegyekkel díszített arcos-urnák, majd az úgynevezett házurnák, később pedig a harang alakú sírok kultúrája.

Ezek mellett a lengyel régiségi kiállítás bemutatja a paleolitikum pattintott kőszerszámain, a mezolitikum kovácsolt és csontékszereit, állatfigurát, nyílhegyeit, a különböző korok kerámiaemlékeit, a bronz- és vaskor fegyvereit, szerszámain, ékszereit, a kézművesség fejlődésének megannyi emléket. A kiállítás pénzleleket is Lengyelország területeiről mutat be.

Sz. V. meséi

Szabó Vladimír az egyik legeredetibb mesélője kortárs képzőművésztünknek. A Bartók Béla Művelődési Központ rendezett kiállítást az idős mester rézkarcaiból és ceruzarajzaiból. Szabó Vladimír e lapokon csodás meséket mond. Mesél komédiáskorokról, vásárokról, mutatványosokról, legendákról, piacokról — fölvonultatja sajátos mitológiájának teljes panoptikumát. Alapjaiban mindig két dolgot tesz — szembesíti a szépet és a rútát, az ifjúságot és a vénseget, a tökéletest és a torzát, a valóságot és az álmot, a mennyet és a poklot. Gyermeki tisztaság, szinte naivan kegyetlen őszinteség és kiérzathatlan fantázia szárnyalás jellemzi lapjait. Mindegyik lapja egy-egy tabló, melyen világának sajátos figurái — vénaszonnyok és szérlányok, manók és artisták, törpék és tündérek, művészek és modellek — mutatkoznak be.

Képirói stílusa, bravúros
rajztudása, virtuóz techni-

kiállítási
napló

tén levő kultúrák gazdasági-kereskedelmi aktivitását, a latin-római hatásokat bizonyítják. A kiállítás a lengyel állam megteremtésének, a kereszténység felvételének időszakából származó sírleletekkel, kelyhekkel, ékszerekkel zárul.

A régészeti leletek ritka tárgyak a Képtár termelében. A mostani, szépen rendezett áttekinthető kiállítás — a sok információt közlő katalógussal együtt — hasznos történelmi kirándulás a múltba, igazi kiállítási élmény.

kája összekapcsolja — éppen figuráinak tömegével — a városképek gazdagságát és a vegetációt, a művészet mestersejtelvényeit, és az egyetemes varázslás jelképeit. Szabó Vladimir áradó epikája e szürrealis lapok mögött is megmutatja mindennapjainkat, de e mindennapokból kavargó tömegeivel, jeles napjaival ünnepet teremt. Azzal, hogy Lúdas Matyit egy vásári tablókép főszereplőjévé emeli, azzal, hogy a falusi parasztlányokat fölülteti a röpítő körhintára, azzal, hogy az artistákat bámuló falusiakból egyet-egyet akrobatává emel, azzal, hogy Molière-t kivezeti a tanyára, és azzal, hogy a csodaforrásról szóló legendát — aho! a rút vénasszonyokból, üde fiatal lányok lesznek — mindannyiunk élményévé teszi, a művészt legszebb küldetését teljesíti — örök érvényű mesékben örökíti gyarlóságainkat, mulandóságunkat.

szerepe van az interpretátoroknak, hiszen az ő feladatuk a komponista mondanivalójának megismertetése. Ezért illeti dicséret első helyen a karmestert és a zenekart, hiszen a *Pál Tamás* vezette Szegedi Kamarazene-kar kellő ügybuzgalommal, gondos felkészüléssel, precíz, tiszta intonációval játszotta a mai magyar kompozíciókat.

A korábban könnyűzenei munkásságáról ismert **Jereb Ervin** tavaly a szegedi zenekarnak írta az **Együtthangzások**-at, melynek koncertteremtője bemutatója most volt (a Rádió már korábban felvett készített róla, szintén a szegedi zenekarral). **Sárközi István** **Klarinét** szimfóniájának szólólistát szegedi művész

Török János játszotta. A tavalyi szezonban hallhattuk őt először filharmoniai koncerten, mint szolisztát. Örömmel konstatalhatjuk, hogy Török technikai tudása tovább csiszolódott, árnyalt, tiszta játéka és közismért szorgalma igen szép jövő lehetőségét villantja fel előtte. Harmadik műsorzámként *Vántus István: Naenia* című műve hangzott el. A concerto grosso szellemében fogant Naenia hangjai a szerző által felfedezett (először *A három vándor* című operában hallott) végletes pentatonsorok függvényei. Erénye a szonátaforma modern átértelmezésében jól elrendezett hangzóanyag, a vonóeszkerek színeinek ökonomikus kihasználása. Az utóbbi időben elhangzott Vántus-művek mellé erősen pozitívként sorakozik ez a kompozíció, amelyet a karmester és a kamarazenekar nagy gondnal és hozzáértéssel szolgáltattott meg.

Szünet után került sor Lendvay Kamilló: Gordonkaversenyének előadására. A szolista *Onczay Csaba* volt, s a kamarazenekart főlváltó zezedi szimfonikusokat Pál Tamás vezényelte. Lendvay a kor legfrissebb zeneszerzői eszközeit veszi sorra, a már nemzetközi elismerésnek örvendő alkotásában: A nyolc, szünet nélküli szakaszból álló egyteteles versenymű a zenekar minden hangszercsoportját megmozgatja. A szerző érdekes effektusokkal, puha, lágy színekkel operál. Ami első hallásra megítélhető egy modern kompozícióban, az igen előnyösen érvényesül a gordonkaversenyben. *Onczay* szakavatott (nem először játszotta ezt a művet), kifinomult játéka ezúttal is méltán aratott sikert.

A közönség meleg ünnep-
lésben részesítette a vezénylő
Pál Tamást, a szólistákat, a
kitűnő diszpozícióban játszó
zenekart, valamint a nézők
soraiban helyet foglaló szer-
zőket: Lendvay Kamillót és
Vántus Istvánt.

T. Péter László

Orvostanácskozás a reumás megbetegedésekről

A csont-izületi rendszer életkorával és kórtanával foglalkozó, a reumás megbetegedések okait kutató mintegy 200 szakember részvételével kezdődött kedden délelőtt a Budavári Palotában nemzetközi orvostanácskozás. A sorrendben kilenc másik európai szimpóziumot

a résztvevők beszámolnak a patológiáj kutatások eredményéről. A háromnapos tanácskozáson a gyógyszeres, a műtéti és a természetes gyógy módokkal történő kezelés tapasztalatairól és együttes felhasználásuk lehetőségeiről is hangzanak előadások.